HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

למגע עצמה. כנגיעת עצמה. כלומר אדם הנוגע במשכבה בתוך מעת לעת כאילו נוגע בבשר נדה עצמה שהוא ובגדים שעליו טומאים דכתיב (ויקרא טו) וכל הנוגע בה יטמא ותניא בתורת כהנים[ה]) יכול לא יהא הנוגע בה מטמא בגדים במגע קל וחומר אם משכבה מטמא אדם לטמא בגדים היא עצמה לא כל שכן אם כן למה נאמר כל הנוגע בה יטמא שאינו חוזר ומטמא אדם וכלי חרס: **אף משכבה.** בתוך מעת לעת: **הרואה כתם מטמאה למפרע.** עד שעת כיבוסו של חלוק זה שכבסה קודם לביאה זו: **וכלי חרס המוקף כו'.** כלומר אפילו הוא מוקף למיד פתיל שאי אפשר ליגע בתוכו מטמאה אותו בהיסט שהוא והנדה מטמאין כלי חרס בהיסט מה שאין כן בשאר טומאין דכתיב (שם) וכלי חרס אשר יגע בו הזב ישבר ותניא בתורת כהנים[ו]) יכול יטמא הזב כלי חרס מאחריו במגע נאמר כאן בו ונאמר להלן[ז]) וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר מה להלן מאחריו אף כאן מאחריו אם כן מה ת"ל אשר יגע בו והלא אויר כלי חרס טמא בלא נגיעה כדקיימא לן בהכל שוחטין (חולין כד:) תוכו[ח]) אע"פ שלא נגע בו אלא אחיזתו מגעו שהוא כבולו הוי אומר זה היסטו: [ט]) **מקולקלת למנינה.** אבדה פתח נדותה שאילו היתה יודעת יום ראייתה תהא סופרת[י]) אם תראה לאחר שבעה שומרת יום כנגד יום ואם תראה ג' תהא זבה אבל עכשיו שאינה יודעת יום ראייתה אינה יודעת אימתי היא בתוך י"א יום שבין נדה לנדה והרי היא טועה: **ואינה מקולקלת למנינה.** דהא ודאי מהשתא הויא פתח נדותה וליום שמיני לראייתה יתחילו י"א יום שבין נדה לנדה ורבנן לא גזור מעת לעת אלא לטהרות אבל גבי כתמים לא ידעינן אימת נפיק מינה ואינה מונה שבעה ימים דקודם טבילה אלא משעה שראתה וכן בכתם לסוף ז' ימים טובלת וטהורה אבל פתח נדותה לידע אימת מתחילין ימי זיבה אבדה[י]) עד שתשב ז' נקיים דתניא בערכין (דף ח.): **ורבא.** דפשיטא ליה בכלי חרס לעיל [ד:] וגמר משכבות מכלי חרס מאי שנא דפשיטא ליה בכלי חרס טפי ממשכב: **אי שמיע ליה הא מתניתא.** דקתני כלי חרס לימא מתניתא וליפשוט מינה משכבה להדיא: **ואי לא שמיע ליה מתניתא קל וחומר מנא ליה.** מכלי חרס הא כלי חרס אכתי לא קאמר ליה: **אי ממתניתא הוי אמינא.** למשכבות דקתני לטומאת אדם או בגדים: **אבל אדם ובגדים.** שהאדם יטמא בגדיו אלא נגעו במשכבות אימא לא קמ"ל קל וחומר מכלי חרס וה"ק ומה כלי חרס שאינו בהאל המת אינו נגעו במעת לעת שבגדה מלטמא בהיסט כלאילו ניסט מגדה עצמה משכבות שאין נגועין בהאל המת אינו דין שאין נגועין במעת לעת שבגדה מלטמא כמשכב נדה גמורה: **גבי מעלות.** בפרק חומר בקדש (חגיגה כ:): מעת לעת ליכא דרבא דטומאה דהשתא הוא דחזאי אלא גזירה בעלמא הוא: **מה היא מטמאה.** היינו בריאתה דלעיל: **לא דקדש.** כגון שמן דמנחות ויין דנסכים: **אף בשעת עברתן.** מתניתין היא (לקמן ד' יא.) אף בשעה שהם מסתלקות ומסיימות לאכול תרומה לריכות לבדוק: **נתקן שירים שבפניה.** שנגעה בהם והגיע לה הך בדיקה שאם תמצא עכשיו טהורה לכשתבדוק ערבית כמשפטה ותמצא טמאה לא תטמא למפרע אלא עד שעת בדיקתה ולא תהא התרומה בכלל טומאה דמפרע שהרי בדקה לאחר העברתה. אלמא טומאת מפרע לתרומה נמי גזור: **נתקן.** דומיא דלהכשיר דאמר לעיל [ד:] שחרית להכשיר טהרות של לילה כו': ומשנינן **רב הונא מתני.** להא דרבי יהודה שבדיקה זו באה לשרוף שירים שבידיה אם תמצא טמאה תשרפם וכגון שבודקת עצמה לאחר עברתה לאלתר: **כשיעור וסת.** מיד סמוך לנגיעה בדיקה לאם תמצא טמאה ולאי בשעת נגיעה נמי טמאה היתה דאפילו חולין נמי מטמו. ומצריך לה ר' יהודה בדיקה לתרומה כשיעור וסת כי היכי דלא תיכול תרומה טמאה לאחר זמן אבל נתקן לא סבירא ליה לרב הונא דכל כמה דלא בדקה מיתקנא וקיימא דטומאת מפרע לא גזור ביה רבנן: **[כשיעור] וסת.** מפרש בפ"ב (לקמן יד:) משל לשמש ועד שעומדין בגד המשקוף ביציאת השמש נכנס העד ולשון וסת היינו מיד: **מעשה ועשה רבי בר' אליעזר.** באשה ילדה שעברו עליה שלש עונות של שלשים יום שלא ראתה ואמר רבי אליעזר במתניתין (לקמן ז:) כל אשה שעברו עליה שלש עונות דייה שעתה ופליגי רבנן עליה דאין דייה שעתה אלא שעברו עליה ג' עונות מחמת זקנה סמוך לזקנתה: **לאחר שנזכר.** שלא יפה עשה: בשעת

ואינה מונה **אלא משעה שראתה.** תימה פשיטא כיון דמקולקלת למנינה משעת כיבוס ואינה יודעת מתי ראתה אם כן לא תוכל לספור ז' ימים ולטבול אלא מיום מציאת הכתם וי"ל דמיירי שראתה יום אחד או ב' ימים אחר מציאת הכתם וקמ"ל דאינה מונה מיום מציאת הכתם אלא מיום שראתה דאימור אלא מעלמא: [**ואי** ממתניתא ה"א **או אדם או בגדים.** הקשה הגר היכי מצי למימר או אדם או בגדים והא בריתא דקתני אחיכם קתני משכבה ומושבה כמגעה **א**)והשתא מגעה לא מטמא לא אדם ולא בגדים ולאי אמינא עצמה מטמאה אדם ובגדים. גר"]: **אבל היכא דליכא דרבא דטומאה לא קתני.** ולא"ת ליתני ליה במעלות אחרונות דאמרינן התם (חגיגה דף כא:) חמש קמייתא (ג) אית להו דרבא דטומאה דאוריתא אית בהו בין בקדש ובין בחולין שנעשו על טהרת קדש בתרייתא לית להו דרבא דטומאה דאוריתא אית בהו בקדש כו' ד) ופי' לית להו דרבא דטומאה דאוריתא כלומר שייכי בטומאה הנוהגת בחולין דאוריתא אבל בתרייתא לא שייכי כלל בטומאה דאוריתא הנוהגת בחולין אבל אין לפרש דרישא קתני טומאה דאוריתא וסיפא טומאה דרבנן דהא קתני בקמייתא בגדי אוכלי תרומה מדרס לאוכלי קדש דהוי דרבנן ובבתרייתא נמי קתני לירוף ורביעי בקדש דהוי דאוריתא וי"ל דמעת לעת לית ליה אפילו דרבא דטומאה דרבנן וא"ת והא מעת לעת אפילו בחולין טמא כשנעשו על טהרת הקדש כדאמר בסמוך קבלה מייני רב שמואל ברבי יצחק בחולין שנעשו על טהרת הקודש דמרכי' הכא לתניה גבי מעלות לאו בהדי חמש בתרייתא דלא דמיא להנהו דהא לא הוו בחולין שנעשו על טהרת הקודש. אלא בהדי ה' קמייתא והשתא ניחא דהנהו אית להו דרבא דטומאה ג) מעת לעת חשיב דרבא דטומאה טפי מה' בתרייתא הלכך הוו כחולין שנעשו על טהרת הקודש: **מאי** לאו בין דקודש בין דתרומה. תימה תיקשי ליה מתני' דמטמאה מעת לעת מאי לאו בין בקודש בין בתרומה. וי"ל משום דהך בריתא נחתא לפרושי טפי דקת' אוכלין ומשקין וגם משכבות ומושבות וכלי חרס וס"ד דאי לא איירי אלא בקודש הוה ליה לפרושי. וא"ת אמאי לא מייתי ליה סייעתא מדתאני פ' בא סימן מטמאה עצמה וקדשים למפרע פ' עצמה שמקולקלת למנינה וקאמר דדוקא קדשים מטמאה. ורש"י פ' לקמן עצמה לטהרות ולישנא דעצמה לא משמע כפירושו. ועוד דלפי' תיקשי מהך בריתא להך לישנא דאמר אבל לא לתרומה. וי"ל לא נקט דוקא קדשים אלא משום רבותא דר' שמעון בן אלעזר דפליג אף בקדשים: **שבדקה** עצמה כשיעור אותיום. בשלהי פירקין גבי הא דבעי מיניה ר' אבא מרב הונא אשה מהו שתבדוק עצמה כשיעור אותיום. לחייב בעלה חטאת. ופריך מי משכחת לה שיעור אותיום והתניא איזהו שיעור אותיום כו' אלא מהו שתקנה. ה"ה הכא מצי לאקשויי ולשנויי הכי. א"נ התם גבי חשמיש דמסתמא לא פירש בקושי. וקיימא לן בסוף פ"ב דשבועות דמשמשת מת בעריות פטור ולא מחייבינן ליה אלא אשעת קישוי הלכך אחר פרישתו באבר מת הוי שיעור אותיום

כמגע עצמה מה מגע עצמה מטמא אדם לטמא בגדים אף משכבה ומושבה מטמא אדם לטמא בגדים תניא כוותיה דרבא [ח]) **דם מטמאה מעת לעת ומה היא מטמאה משכבות ומושבות אוכלין ומשקין וכלי חרס המוקף צמיד פתיל ואינה מקולקלת למנינה** [ב]**ואינה מטמאה את בועלה למפרע** [ג]**ר' עקיבא אומר מטמאה את בועלה ואינה מונה אלא משעה שראתה** [ד]**הרואה כתם מטמאה למפרע ומה היא מטמאה אוכלין ומשקין משכבות ומושבות וכלי חרס המוקף צמיד פתיל** [ה]**ומקולקלת למנינה ומטמאה את בועלה ואינה מונה אלא משעה שראתה** [ו]**וזה וזה תולין לא אוכלין ולא שורפין ורבא אי שמיע ליה מתניתא לימא מתניתא ואי לא שמיע ליה מתניתא קל וחומר מנא ליה לעולם שמיע ליה מתניתא ואי ממתניתא הוה אמינא או אדם או בגדים אבל אדם ובגדים לא משום הכי קאמר ק"ו אמר רב הונא מעת לעת שבנדה לקדש אבל לא לתרומה אי הכי ליתני גבי מעלות כי קתני היכא דאית ליה דרבא דטומאה אבל היכא דלית ליה דרבא דטומאה לא קתני מיתיבי מה היא מטמאה אוכלין ומשקין מאי לאו בין דקדש בין דתרומה לא דקדש תא שמע** [ז]**רבי יהודה אומר אף בשעת עברתן מלאכול בתרומה והוינן בה מאי דהוה הוה אמר רב חסדא לא נצרכה אלא לתקן שירים שבפניה רב הונא מתני לישרוף שירים שבידיה שבדקה עצמה כשיעור וסת ת"ש** [ח]**מעשה ועשה רבי בר"א לאחר שנזכר אמר כדי הוא ר"א** [ט]**לסמוך עליו** בשעת

בטהרות אין שם ספק טומאה ואין לה להניח ולפרוש מלעסוק בטהרות שאינה יודעת מתי תראה אחרי כן: **מאי** לאו בין דקדש בין דתרומה. וא"ת ואמאי לא פריך ממתני' דמטמאה מעת לעת וניימא מאי לאו בין דקדש בין דתרומה וי"ל דפריך מהכא משום דנחתא לפרושי אוכלין ומשקין והוה ליה לפרושי גם דקדש ואם תאמר ואמאי לא מייתי סייעתא מדתניא בפרק בא סימן (לקמן נג:) דמטמאה עצמה וקדשים למפרע דמשמע קדשים ולא תרומה וקשה לאיכא דאמרי אף לתרומה וי"ל דנקט התם קדשים משום דרשב"א פליג התם אף בקדשים: **כשבדקה** עצמה כשיעור ותם. לאו בדיקה לגמרי קאמר דבדיקה הויא לחורין ולסדקין כדאמר פרק כל היד (לקמן דף יד:) דהויא טפי משיעור וסת אלא כלומר קנתה עצמה והוה מלי למימר בדיקה ממש לתלות דאפילו אחר זמן הוי ספיקא דאוריתא דמחייב לקמן בכל היד (שם) אשם תלוי ואפילו למאן דפטר היינו משום דבעי חתיכה משתי חתיכות אבל ספיקא דאוריתא משוי לה אלא דיחיא ליה למנקט שיעור וסת ולשרוף (הג"ה. אף ברה"ר דבשמעתין של פרוזדור מוכיח דאין חילוק בין רה"ר לרה"י לטומאה דאתא מגופה) אבל לאחר זמן אע"ג דהוה ספק דאוריתא אין שורפין כדאמר בשמעתין דפרוזדור ולקמן בפרק האשה (דף ס:) אמרינן כל שבעלה באשם תלוי טהרותיו תלויות וכל שבעלה בחטאת טהרותיו טמאות ואיכא דאמרי כל שבעלה בחטאת טהרותיו תלויות אבל טמאות לא הוו:

בשעת

[ח]) נראה לחסר כאן וכ"ל הוה אמינא או אדם או בגדים. ומימה הא מתניתא קאמר וכו'. ט) נראה דל"ל דטומאה טפי מעל"ע ומיהו מעל"ע חשיב וכו'.

מסורת הש"ס

א) [לקמן יד.], ב) לקמן יא., ג) לקמן ט: עיריובין מו., ד) [ברכות ט. וש"נ], ה) [מלורע דזבים פרשה ד], ו) [שם פרשה ג], ז) [ויקרא ו], ח) [שם יא], ט) [לא לאחר ד"ה ואינה מקולקלת], י) גי' רש"א עד שתשב שבעה עשר נקיים ע"ש, כ) נלאה הלי פירושא ה"מ להקשות וע"ש בתוס' שכתבו פי' זה בדיבור בפני עצמו מהר"מ,

הגהות הב"ח

(א) גב' תניא כותיה דרבא הרואה כתם מטמאה למפרע ומה היא מטמאה אוכלין וכו' אלא משעה שראתה הרואה דם מטמאה מעל"ע ומה היא מטמאה משכבות וכו' אלא משעה שראתה חה חה תולין כל"ל: (ב) רש"י ד"ה מקולקלת וכו' תהא קופדת שבעה ואם תראה: (ג) תוס' ד"ה אבל וכו' קמייתא דאית להו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' (גי') ד"ה ולא ממתני' וכו' והשתא מגע כלי דמעל"ע לא מטמאה וכו'. כל"ל:

מוסף רש"י

ר' עקיבא אומר מטמאה את בועלה. למפרע כל מעת לעת, כשם שגזרו שמטמאה טהרות מעת לעת למפרע (יומא ו.) ר"ע לטעמייה דאמר כל מעת לעת מטמאה את בועלה משפיל טומאת שבעה (לקמן יד.). מעשה ועשה רבי בר"א. וטיהר אף בולדה שעברו עליה ג' עונות (ערובין מז.). לאחר שנזכר. שלא יפה הורה (לקמן ט:) אחר שנזכר משמע דנזכר דלאו שפיר עביד (ערובין שם).

תוס' הרא"ש

תניא כותיה דרבא. דפשטא דברייתא משמע דמשכבות ומושבות אף לטמא אדם וכלים אף על גב דלקמן דחי לה או אדם או בגדים: **ואינה** מונה אלא משעה שראתה. אע"ג דת"ק אינה מקולקלת קאמר לר' עקיבא איצטריך דאמר מטמאה את בועלה וס"ד נמי דמקולקלת: **ומטמאה** את בועלה. גר' ול"ג למפרע. דלקמן פ"ב תנן ומודים חכמים לר' עקיבא ברואה כתם שמטמאה את בועלה ופליגי בגמרא רב ושמואל אי למפרע אי לחבא ומסתמא רבנן דהכא היינו רבנן דהתם: **ואינה** מונה אלא משעה שראתה. אע"ג דמקולקלת למנינה לחומרא מ"מ יכי נדותה אינה מונה אלא משעה שראתה ומילתא דפשיטא היא: **אי** [ו]) מתניתא קאמר משכבה ומושבה כמגעה וממה נפשך לא מצי למימר או אדם או בגדים דאי כמגעה לא מטמא אלא אוכלין ומשקין ואי כמגע עצמה אדם ובגדים לימא. ותירץ רבינו מאיר דסד"א דהא דקאמר כמגעה היינו דהוי אב הטומאה כמגע עצמה ולא ראשון. ומ' לאו לגמרי כמגע עצמה דאילו התם לטמא אדם לטמא בגדים. ואילו הכא או אדם או בגדים. דאין סברא להחמיר כל כך במעת לעת כמשכב נדה גמורה: **דלית** ליה דרבא דטומאה לא קתני. תימה דהא אמרינן בפרק חומר בקודש דעשר מעלות שנו כאן. חמש מעלות בתרייתא דלית להו דרבא דטומאה. לקודש אבל לא לחולין שנעשו על טהרת הקודש. וא"כ ליתנייה גבי אחרונות דלית להו דרבא דטומאה ויש ספרים דגרסי

עין משפט נר מצוה

ל א מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הלכ' ח:

לא ב ג מיי' שם ופ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ג:

לב ד מיי' פ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ג:

לג ה מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הלכה ט:

תוס' הרא"ש (המשך)

התם מדאורייתא וניחא דהנך דהכא לית להו דרבא דטומאה אפילו מדרבנן. ויש ספרים דלא גרסי' התם מדאורייתא משום דאף קמייתא הוו מדרבנן ואדרבה בבתרייתא איכא מיניהו דאורייתא כגון צירוף כלי ורביעי בקודש. ומ"מ קאמר דלית להו דרבא דטומאה לפי שמעלות יתירות הם. ורחוקות מטומאה ולא מיסתבר שיהו נוהגות בחולין. ואפי' ל"ג התם מדאורייתא ניחא הכא דמעת לעת לית להו דרבא דטומאה אפילו כחמש בתרייתא דחזמרא יתירא היא כדי לעשות סייג. מיהו קשה דהנך ה' בתרייתא לא הוו כחולין שנעשו על טהרת הקודש. ומעת לעת דלית ביה דרבא כי הנך הוי אף בחולין שנעשו על טהרת הקודש כדאמרינן לקמן קבלה מיניה רב שמואל בר רב יצחק בחולין שנעשו על טהרת הקודש ואמרי' נמי חבריא מדכן בגלילא. ומסתמא לא היו מקדישין דמה צורך להקדיש. ועוד דאין מקדישין בזמן הזה. אלא על טהרת הקודש היו עושין. ועוד קשה דכל הנך דהתם לא היו לתרומה והך דהכא דקילא מכולהו איכא למ"ד אף לתרומה. וי"ל דמעת לעת שכיחא טפי אחמירו ביה רבנן כדי לעשות סייג. ואיכא לשנויי הנך פירכי קמייתא הא דפרכי' הכא לתניה גבי מעלות לאו בהדי חמש בתרייתא דלא דמיא להנהו דהא לא הוו בחולין שנעשו על טהרת הקודש. אלא בהדי ה' קמייתא והשתא ניחא דהנהו אית להו דרבא דטומאה ג) מעת לעת חשיב דרבא דטומאה טפי מה' בתרייתא הלכך הוו כחולין שנעשו על טהרת הקודש: **מאי** לאו בין דקודש בין דתרומה. תימה תיקשי ליה מתני' דמטמאה מעת לעת מאי לאו בין בקודש בין בתרומה. וי"ל משום דהך בריתא נחתא לפרושי טפי דקת' אוכלין ומשקין וגם משכבות ומושבות וכלי חרס וס"ד דאי לא איירי אלא בקודש הוה ליה לפרושי. וא"ת אמאי לא מייתי ליה סייעתא מדתאני פ' בא סימן מטמאה עצמה וקדשים למפרע פ' עצמה שמקולקלת למנינה וקאמר דדוקא קדשים מטמאה. ורש"י פ' לקמן עצמה לטהרות ולישנא דעצמה לא משמע כפירושו. ועוד דלפי' תיקשי מהך בריתא להך לישנא דאמר אבל לא לתרומה. וי"ל לא נקט דוקא קדשים אלא משום רבותא דר' שמעון בן אלעזר דפליג אף בקדשים: **שבדקה** עצמה כשיעור אותיום. בשלהי פירקין גבי הא דבעי מיניה ר' אבא מרב הונא אשה מהו שתבדוק עצמה כשיעור אותיום. לחייב בעלה חטאת. ופריך מי משכחת לה שיעור אותיום והתניא איזהו שיעור אותיום כו' אלא מהו שתקנה. ה"ה הכא מצי לאקשויי ולשנויי הכי. א"נ התם גבי חשמיש דמסתמא לא פירש בקושי. וקיימא לן בסוף פ"ב דשבועות דמשמשת מת בעריות פטור ולא מחייבינן ליה אלא אשעת קישוי הלכך אחר פרישתו באבר מת הוי שיעור אותיום